

Vedlegg

Føringer for pilotering av lærerspesialist og spesialistutdanning

Disse føringene gjelder for lærerspesialistpilotene 2018–2019 og er utarbeidet i et samarbeid mellom Kunnskapsdepartementet, Utdanningsdirektoratet, Utdanningsforbundet, KS og Universitets- og høyskolerådet – Lærerutdanning.

1. LÆRERSPESIALISTER - funksjon

Formål med ordningen

- a) Funksjonen som lærerspesialist skal bidra til at dyktige lærere opplever gode faglige utviklingsmuligheter og ønsker å fortsette å undervise.
- b) Funksjonen skal også bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og utvikling av skolen som lærende organisasjon.

Undervisning skal utgjøre størsteparten av en lærers spesialistfunksjon innenfor ett av følgende fag/fagområder:

- Realfag
- Norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring (som tidligere)
- Praktiske og estetiske fag
- Begynneropplæring på 1.–4. trinn
- Yrkesfag
- Profesjonsfaglig digital kompetanse

I tillegg til undervisning kan lærerspesialisten ha flere andre oppgaver som er relevante innenfor spesialiseringsområdet. Hvilke oppgaver som er mest relevante for den enkelte lærerspesialist, må vurderes på grunnlag av den enkelte skoles behov og aktuelle lokale initiativ og tiltak.

Eksempler på relevante oppgaver er

- å være faglig oppdatert på skoleutvikling, forskning og fagdidaktikk
- vurdere behovet for, og ta initiativ til, at det gjennomføres faglig skolebasert vurdering
- vurdere behovet for, og ta initiativ til, at det gjennomføres arbeidsplassbasert kompetanseheving og kollegaveiledning
- vurdere behovet for, ta initiativ til, og lede faglige prosjekter
- samarbeide med universiteter og høyskoler i utviklingsprosjekter
- bidra til utviklingsarbeid knyttet til tidlig innsats, andrespråkspedagogikk eller pedagogisk bruk av IKT

Evalueringen av ordningen viser at lærerspesialistene har behov for støtte i arbeidet. Derfor anbefales det at skoleeiere søker om minst to lærerspesialister, og legger til rette for samarbeid mellom spesialistene.

Finansiering

Det prøves ut to ulike finansieringsmodeller for funksjonen som lærerspesialist:

Modell 1 gir 49 300 kr per år i lønnstillegg (4 108 kr i måneden) per lærer. I denne

modellen forventes det at lærerne bruker den tiden de allerede har til disposisjon til å utføre oppgavene i funksjonen.

Modell 2 kombinerer lønn og redusert undervisningstid. I denne modellen kan inntil halvparten av lønnstillegget brukes til reduksjon av undervisningstid.

I begge modellene forutsettes det at skoleeier bidrar med halvparten av finansieringen. Tilskuddet til spesialistfunksjonen gis på årlig basis fra høsten 2018 og inntil piloteringen opphører.

Skoleeier må oppgi i søknaden hvilken modell de ønsker å prøve ut.

Utbetaling av statlig støtte

Støtte til spesialistfunksjonen utbetales i etterkant av hvert semester – for høstsemesteret blir støtte utbetalt i desember, og for vårsemesteret blir støtte utbetalt i juni.

Hvordan søke om tilskudd til funksjon som lærerspesialist

Søknad sendes via Utdanningsdirektoratets søknadssystem i perioden 1. februar til 15. mars 2018. Skjema legges ut på: <https://www.udir.no/larerspesialister>

Det er skoleeier, det vil si kommuner, fylkeskommuner og private og statlige skoleledere, som søker om funksjonstilskudd. Søknaden skal gi opplysninger om antall spesialister, fag og finansieringsmodell.

Det forutsettes at skoleeiere drøfter deltakelse i piloten, valg av modell og faglig innretning av funksjonen med representanter for lærerne. Det skal fremgå av søknaden at den er forankret hos lærere, skoleledere og tillitsvalgte.

I tillegg skal søknaden vise:

- hvilke mål funksjonen som lærerspesialist skal bidra til å nå
- hvordan tiltaket skal bidra til å styrke kompetansen i lærerkollegiet og skolen som lærende organisasjon
- at skoleeier og skolens ledelse vil bruke og støtte funksjonen

Utdanningsdirektoratet vil behandle søknadene innen utgangen av april. Det vil bli lagt vekt på at piloteringen skal gi varierte erfaringer med ulik kommunestørrelse.

Skoleeier skal ikke oppgi navn på de som skal inneha spesialistfunksjon i søknaden. Utlysninger av stillinger kan derfor gjøres når søknader er innvilget. I tilbakemeldingen vil direktoratet legge ved en *mal for utlysning* av funksjon som lærerspesialist som kan benyttes ved lokal tilsetting.

Hvilke lærere kvalifiserer?

Vurdering av om kandidater for lærerspesialistfunksjonen er kvalifisert skal gjøres av arbeidsgiver i samarbeid med hovedtillitsvalgt/tillitsvalgte og kvalifisert(e) fagperson(er). Sistnevnte skal være godt kvalifisert innenfor det aktuelle faget/fagområdet, og kan enten komme fra egen skole, en annen skole eller fra UH-sektoren. Arbeidsgiver har det endelige ansvaret for å ta beslutningen om hvem som skal tilsettes.

Det er knyttet krav til kvalifikasjoner for lærere i spesialistfunksjon:

- A) Lærere i spesialistfunksjon skal tilfredsstille de formelle kravene for tilsetting i skolen, jf. opplæringsloven § 10-1, og ha relevant kompetanse for undervisning i det faget/fagområdet som utgjør hovedinnholdet i spesialistfunksjonen, jf. opplæringsloven § 10-2
- B) Det stilles krav om minst 60 studiepoeng fordypning i spesialiseringsfaget/fagområdet, med unntak for:
- Begynneropplæring, hvor kravet er: 30 stp. i norsk og 30 stp. i matematikk, med ytterlige 30 stp. fordypning i ett av disse fagene eller relevante fagområder som for eksempel lesing, skriving og regning
 - Profesjonsfaglig digital kompetanse, hvor kravet er 30 stp. fordypning i IKT/profesjonsfaglig digital kompetanse eller tilsvarende dokumentert realkompetanse, og i tillegg 60 studiepoeng i et skolefag
 - Yrkesfag, hvor kravet er yrkesfaglærerutdanning eller PPU-y i relevante fag
- C) Det stilles krav om minst fem års erfaring som lærer. I tillegg må *flere av punktene* under være oppfylt i tilfredsstillende grad:
- Har gjennomført utviklingsprosjekter innenfor spesialiseringsområdet sammen med andre
 - Har hatt ansvar for å følge med på, bruke og dele forskning/fagutvikling innenfor spesialiseringsområdet
 - Har hatt ansvar for veiledning av kolleger innenfor spesialiseringsområdet
 - Har deltatt aktivt i det lokale arbeidet med læreplaner innenfor spesialiseringsområdet
 - Har vist god evne til å utvikle og forbedre undervisningen og til å reflektere over og kritisk vurdere undervisningspraksis og elevenes læring sammen med andre lærere
 - Har vist vilje og evne til å inngå i en åpen delingskultur, støtte kollegaer i deres arbeid, spre gode eksempler og bidra til skoleutvikling

Skoleeier og skoleleders ansvar

Funksjonen som spesialist i et fag/fagområde skal bidra til faglig styrking av den som innehar spesialistfunksjonen og av kollegaer som underviser i samme fag. Skoleeier og skoleleder har ansvar for at funksjonen ikke blir en administrativ ressurs. Lærerspesialistfunksjonen skal forbeholdes lærere som har undervisningsoppgaver ved skolen, og ikke kombineres med andre funksjoner som fører lærerspesialisten over i administrative stillinger i skolen eller kommunen.

- Skoleeier har ansvar for at det utvikles planer for lærerspesialistenes oppdrag. Planene skal inngå som en del av øvrige planer og strategier for kvalitetsutvikling, og skal klargjøre rollefordelingen mellom skoleeier, skoleleder, lærerspesialisten, lærerne og ev. andre aktører.
- Skoleeier har videre ansvar for å sikre at lærerspesialisten får god oppfølging, at lærerspesialistens mandat blir kjent i lærerkollegiet og at det legges til rette for den pådriverrollen han eller hun skal ha i profesjonsfellesskapet.
- Skoleeier må også legge til rette for at lærerspesialisten kan delta i nettverk med andre lærerspesialister.
- Skoleeiere og skoler som får innvilget søknaden må være forberedt på å bidra i en evaluering. Det forutsettes også at deltakerne i piloteringen oppsummerer og deler erfaringene fra piloteringen med andre skoleeiere og skoler.

2. LÆRERSPESIALISTUTDANNINGER

Formål med ordningen

Lærerspesialistutdanningene er for lærere som ønsker å videreutvikle sin kompetanse med tanke på å få en alternativ karrierevei som lærer. Utdanningene omfatter 60 studiepoeng på masternivå og gjennomføres over to år.

Utdanningstilbud

I tillegg til fordypning i fag og fagdidaktikk, omfatter videreutdanningen temaer som aksjonsforskning, skoleutvikling, veiledning og kollektiv profesjonsutvikling, samt utprøving og læring i praksis.

Det gis fra høsten 2018 tilbud om spesialistutdanning innenfor følgende fag/fagområder:

Fag/fagområde	Trinn	Målgruppe	Tilbyder
Matematikk	8.–13. trinn	Matematikklærere	NTNU
Matematikk	1.–7. trinn	Matematikklærere	NTNU
Norsk med vekt på lese- og skriveopplæring	1.–10. trinn	Norsklærere	Universitetet i Stavanger
Kroppssøving	8.–13. trinn	Lærere som underviser i kroppssøving	Høgskulen på Vestlandet (HVL)
Kunst og håndverk	1.–10. trinn	Lærere som underviser i kunst og håndverk i grunnskolen	Høgskolen i Sørøst-Norge (HSN)
Begynneropplæring	1.–4. trinn	Lærere på aktuelle trinn som har særlig interesse for å jobbe med begynner-opplæring og grunnleggende ferdigheter på småskoletrinnet	OsloMet-Storbyuniversitet (tidligere HiOA), Universitetet i Stavanger (UiS), NTNU
Programfag Helse- og oppvekstfag		Yrkesfaglærere som underviser i helse- og oppvekstfag	OsloMet-Storbyuniversitet (tidligere HiOA)
Programfag Bygg- og anleggsteknikk		Yrkesfaglærere som underviser i bygg- og anleggsteknikk	NTNU
Profesjonsfaglig digital kompetanse	1.–7. trinn	Lærere som underviser på trinn 1–7	Høgskolen i Sørøst-Norge (HSN), Høgskulen på Vestlandet (HVL)
Profesjonsfaglig digital kompetanse	8.–13. trinn	Lærere som underviser på trinn 8–13	Høgskolen i Sørøst-Norge (HSN), Høgskulen på Vestlandet (HVL)

Se informasjon på det aktuelle universitet eller høgskoles nettsider for mer informasjon om innholdet i hvert enkelt studietilbud.

Finansiering

Staten vil finansiere studieplassene og bidra med økonomisk støtte til studentene etter modell av vikarordningen for norsk og engelsk i *Kompetanse for kvalitet* (60 prosent statlig finansiering, dvs. et statlig bidrag på 192 000 kr. per 30 studiepoeng).

Kostnader til reise, opphold, læremidler mv. skal dekkes av skoleeier.

Utbetaling av statlig støtte

Vikarmidler vil bli utbetalt i etterkant for hvert semester – for høstsemesteret blir støtte utbetalt i desember, og for vårsemesteret blir støtte utbetalt i juni.

Hvordan søke lærerspesialistutdanning

Søknad sendes via Utdanningsdirektoratets søknadssystem i perioden 1. februar 2018 til 1. mars 2018. Skjema finnes på: <https://www.udir.no/larerspesialister>

Det er lærere som etter avtale med skoleeier søker lærerspesialistutdanningen. Merk at utdanningen er toårig, og at finansiering av vikarordning og krav til frigjøring av tid og skoleeiers tilrettelegging vil gjelde for studieåret 2018/2019 og 2019/2020.

Utdanningsdirektoratet vil foreta en fordeling av studieplassene og vikarmidler innen 30. april. I fordelingen av studie plasser vil det bli lagt vekt på å få varierte erfaringer med utgangspunkt i kommunestørrelse og en geografisk spredning.

Det er universitetene og høyskolene som vil foreta det endelige opptaket til spesialistutdanningene, innenfor rammene som er fastsatt i utlysningen. Det er viktig at skoleeier og lærerne sjekker opptakskravene til studiet før det søkes.

Hvem kvalifiserer til utdanningene

Skoleeiere må vurdere aktuelle kandidater for opptak til spesialistutdanningene basert på følgende minstekrav:

- Godkjent lærerutdanning
- 60 stp. i spesialisering/fagområdet, med unntak for:
 - Begynneropplæring, hvor kravet er: 30 stp. i norsk og 30 stp. i matematikk, med ytterligere 30 stp. fordypning i ett av disse fagene eller relevante fagområder som for eksempel lesing, skriving og regning
 - Profesjonsfaglig digital kompetanse, hvor kravet er 30 stp. fordypning i IKT/profesjonsfaglig digital kompetanse eller tilsvarende dokumentert realkompetanse, og i tillegg 60 studiepoeng i et skolefag
 - Yrkesfag, hvor kravet er yrkesfaglærerutdanning eller PPU-y i relevante fag
- Minst tre års undervisningspraksis i faget/fagområdet og trinn som spesialistutdanningen retter seg mot

I tillegg bør erfaring fra faglige og/eller kollegabaserte utviklingstiltak knyttet til det aktuelle fagområdet telle positivt med i vurdering av kandidatene.

Innenfor rammen som er fastsatt i utlysningen, er det universitetene og høyskolene som vil foreta det endelige opptaket til spesialistutdanningene. For spesifikke opptakskrav til hvert enkelt studietilbud, se informasjon på det aktuelle universitet eller høyskoles nettsider.

Skoleeiers og skoleleders ansvar knyttet til gjennomføring av studier

Det er en forutsetning for deltakelse at skoleeier og skoleledelsen legger til rette for at studentene frigjøres fra ordinære arbeidsoppgaver i tråd med føringene i Kompetanse for kvalitet, samt at de kan oppfylle arbeidskravene i studiet. Spesialistutdanningen har arbeidskrav som innebærer at studentene skal utvikle og utforske egen undervisningspraksis, i tillegg til å bidra i utviklingsprosesser på egen skole. Gjennom studiet skal studenten kvalifisere seg til å kunne bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og til å utvikle skolen som lærende organisasjon.